

HEDENDAAGSCHE HISTORIE

OF HET VERVOLG

VAN DE

ALGEMEENE HISTORIE;

Beschreeven door een Gezelschap van

GELEERDE MANNEN

IN ENGELAND.

UIT HET ENGELSCH VERTAALD, ENZ.

XIVde. DEEL, I^{de} en II^{de}. STUK;

Behelzende de HISTORIE der AFRIKAANSCH E
EILANDEN, benevens de HISTORIE van ABYSSI-
NIE, OF OPPER-AETHIOPIEN EN AANGRENZEN-
DE RYKEN, en der voornaamste KONINGRY-
KEN of DE KUST VAN ZANGUEBAR;
als mede eene beschryving van het LAND DER
KÄFFERS.

Te AMSTERDAM,

By M. SCHALEKAMP.

MDCCLXXXIV.

re krygszaak hen noodzaakt dezelve te beklimmen (y). XVIII.

DE naastvolgende tamme dieren, die aanmerkenswaardig zyn, zyn de kameelen en dromedarisfen, die zy insgelyks in groot getal aankweeken, uit hoofde van hunne nuttigheid in het draagen door heete en zandige woestyenen; doch, naardien deeze niet verschilken van die, welke wy reeds in ons algemeen verflag van *Africa* beschreven hebben, zullen wy onze lezers wyzen tot het geen wy daar van deeze dieren gezegd hebben. Daar word echter eene soort van dieren gevonden, die, schoon zy mischien tot het soort der Kameelen behooren, onze opmerking waardig zyn; de inwoonders noemen die *Girafa cabene*, of, dun van achteren, uit hoofde van de zeldzaame gestalte. Dit beest is veel hooger dan een olifant, doch integendeel zo fyn en tener als de ander dik en plomp is. Een man te paard kan recht op zittende onder zyn' buik doorryden, de gewoone hoopte van zynen voorbeenen van den grond af tot aan den buik word gerekend op twaalf voeten; doch die van de achterbeenen is merklyk korter. De hals is omtrent even lang, naar evenredigheid, en tot den grond reikende, om gras te eeten, dewyl gras, zyn eigentlyk voedsel is; kortom het is in alle opzichten genoegzaam overeenkomstig met de beschryving, die de ouden ons gegeven hebben van den *Camelopardus*.

ONDER de wilde dieren van dit land verdient de Olifant onze eerste opmerking. Deze dieren vind men hier in groote menigte, en echter vind men niet, dat 'er ooit een tam gemaakt is in het gantsch Keizerryk; waarom wy dezelve met recht onder de wilde dieren van dit land moogen plaatsfen. Schoon zy verschillende van aart zyn in de verschillende landen van dit waerelddeel, schynen zy echter natuurlyk eigen te zyn aan deze

(y) TELLEZ, LUDOLPH, DAPFER, enz.

BOEK.
IV.
HOOFDST.
III.
AFD.
Kameelen
en Dromedarisfen.
De Camelopardus.
Olifanten
zyn hier
wild.

XVIII. ze luchtstreek, of beter gezegd eene natuurlyke land-
 BOEK. plaag, uit hoofde van de verschriklyke verwoesting,
 IV. welke zy aanrechten onder het koorn, waarvan zy tien-
 HOOFDST. maal meer verwoesten met hunne lompe breede voeten,
 III. dan zy daarvan opeeten. Zy werpen de groote boomen
 AFD. om verre, en breeken de kleinen om derzelver bladen
 te eeten; hierdoor verwoesten zy door den tyd geheele
 bosfchen, dewyl zy doorgaans in groote driften van vyf-
 tig tot honderd sterk onzwerfen. De bladen, die zy
 liefst eeten zyn die van een' boom, niet ongelyk aan
 onzen karfenboom, en wiens vruchten zeer aangenaam
 van smaak zyn. Zy zyn hier zo monfterachtig groot,
 dat een man, die op een' grooten muilezel gezeten is op
 verfeidene spannen na hunnen rug niet bereiken kan (z).
 De Rhino- Het naastdaaraanvolgend dier is de *Rhinoceros*, een fchep-
 ceros. fel van eene monfterlyke gedaante, en grootte, en een
 doodvyand van den Olifant; doch wy hebben dit dier
 ook reeds te vooren befchreven; en fchoon de Portu-
 geeſche ſchryvers zeggen, dat het onder de ingeboren ge-
 dierten van dit land behoort, is 'er echter niet een van
 hen, die zegt ooit een in *Abysfinien* gezien te hebben,
 Zeer zeld. waaruit wy moogen opmaaken, dat dit dier hier zo zeld-
 zaam in dit zaam is als de Olifanten talryk zyn. Ook vind men hier
 Land. veel Leeuwen, die zeer gevaarlyk en ſchadelyk zyn; daar
 Leeuwen. zyn 'er van verſcheidene foorten en grootte, waaronder
 Derzelver de voornaamſte is die men de koninglyke leeuw noemt.
 grootte en talrykheid. Dewyl nu deeze dieren groote ſchade doen onder het
 hoornvee, wenden de *Abysfiniers* alle list en ſtoutmoed-
 digheid aan om dezelfen te dooden, en vallen op hen
 aan met hunne lanfen, of fomtyds zelfs met hunne
 zwaarden; want dit grootmoedig dier, hoe wreed het
 zy tegen de dieren, zal geen' mensch aanvallea, wan-
 neer het niet eerst aanvallea, of door grooten hongre
 daar-

daartoe genoodzaakt word (a). Men vind 'er die zo groot XVIII.
 zyn, dat men onder de gedooden eenigen gevonden heeft, BOEK.
 die van het hoofd tot aan den staart twaalf voeten lang IV.
 waren; waaronder voornaamlyk een was in het Koning Hoordst.
 ryk *Tigre*, die in het jaar 1630 door een' herder in het III.
 open veld gedood wierd met eene werpspies; dit ver- AFD.
 schriklyk dier kwam uit het gebergte geheel bevlekt met
 het bloed van de beesten, die het gedood en verscheurd
 had, toen de herder den leeuw van verre op hem zien-
 de aankomen, dien tuschentyd waarnam om een' kuil
 in den grond te graaven, en toen het dier binnen zyn
 bereik gekomen was, wierp hy zyne spies op hetzelfde
 met zulk eene kracht, dat die door het schouderbeen
 drong; het verschriklyk monster viel, na een yslyk brul-
 len en omloopen, eindelyk in den kuil, daar het door
 den zegepraalenden landman, niet zonder moeite en le-
 vensgevaar verder afgemaakt wierd. Wy zullen hier *Tygers,*
 geene beschryving geeven van de tygers, luiperts, *luiperts,*
 wolven, en vosfen, noch van de verscheidene soorten van *enz.*
 aapen, en meer andere schadelijke dieren, welken in dit
 land niets verschillen van de geenen, die in andere heete
 landen gevonden worden. Sommige Portugeesche Reis- *De Een-*
 beschryvers beweerden, dat de beruchte Eenhoorn *hoorn.*
 gezien is in enige gewesten van dit Ryk, en wel byzon-
 derlyk in het Koningryk *Damot*, en in het land der *A-*
gaus, welke beide boschachtige landstreeken zyn; doch
 zy voegen daarby, dat deszelfs vlucht van het een bosch
 in het ander zo verbaazend snel is, dat zy geen' tyd
 hadden om deszelfs uiterlyke gedaante naauwkeurig waar
 te neemen, schoon zy evenwel eene oppervlakkige be-
 schryving daarvan gegeven hebben.

HET wild Muilnier, of, gelyk sommigen het verkeer- *De Zeco-*
 delyk noemen, de wilde Ezel, en dat door de *Abysiniers* *ta, of wild*
Muilnier.
Zeo-

(a) Lobo, Voy. 2. pag. 69, TELLEZ, LUDOLPH, Libr. I, Cap. 10.

XVIII. *Zeora* of *Zecora* genoemd word, vind men ook in dit BOEK. Ryk. Dit dier teelt meest in de larden waarvan de *Gal-las* thans bezitters zyn: het word, uit hoofde van deszelfs fraaije gestalte, kleur, en streepen zo zeer bewonderd, dat Keizers en Koningen het voor een waardig geschenk houden, te meer, dewyl het, schoon wild uit den aart, zeer ligt tam gemaakt kan worden. Zeker *Indiaan* heeft eens tweeduizend sequinen voor zulk een dier betaald om het aan den *Mogol* te brengen (b). Veele schryvers verwarren den wilden ezel met de *Zecora*, schoon dezelve verschilt van den eerstgemelden, naardien de *Zecora* hoorns heeft, en gekloofde klauwen, gelyk allen de dieren, die onder de soort van het gehoornd vee behooren; dit dier heeft op de beide zyden een witte strook, die van de achterschoft tot op de dyën afloopt; deszelfs haar is ruw, en aschverwig, en het vleesch malsch, en zeer goed om gegeten te worden. Daar is nog een ander dier, dat tot dezelfde klasfe behoort, doch hetzelfde is donkerbruin van kleur, en zacht van huid; deszelfs achterbeenen zyn veel sneller dan een hert. Wy zullen dit artikel van de wilde dieren besluiten met de beschryving van een zeer zeldzaam dier, welke wy met de eigen woorden van den schryver zullen opgeeven. „Dit wonderlyk dier,” zegt hy, „heeft de grootte van eene kat, het heeft het aangezicht van een mensch, met een' witten baard, deszels geluid is treurig en akelig; het houd zich altoos op in de boomen, daar het geboren word, en ook sterft. Het is zo wild van aart, dat 'er geene mooglykheid is om hetzelfde tam te maaken; wanneer men een van deeze dieren gevangen heeft met oogmerk om het groot te brengen, kan men, in weêrwil van alle zorg en oppassing, niet ver-

hoe

(b) Reizen der Jesuiten, I. 1, C. 7. LUDOLPH, en anderen.

hoeden, dat het zich doodhongert; een van deeze dieren werd gefchoten in myn byzyn, en hechtte terftond zyne beenen om den tak van den boom, daar het eenigen tyd daarna dood gevonden werd" (c).

ONDER de tweeflachtige dieren zyn de krokodil en de hippopotamus, of het rivierpaard de grootften. De Nyl, of liever dezelfs moerasfige oever is, om het eens zo te noemen, hun broeinest, daar zy zich ophouden, en vanwaar zy veele uitvallen doen in de nabuurige landen, daar zy ales, dat hen voorkomt, verwoesten, doch dewyl deeze dieren ook in *Aegypten* gevonden worden, en wy de befchryving van de krokodil reeds op die plaats hebben ongegeven, zullen wy ons enkel bepalen tot de befchryving van het laatstgemelde dier. Het Rivierpaard is meer dan eens zo groot dan een os, en dezelfs hoofd is byna driemaal grooter; zyne beenen zyn kort; zyne voorvoeten zyn verdeeld in vyf en zyne achtervoeten in vier klaauwen; zyn huid is flap, hard, en donkerbruin van kleur; de mond is wyd, en geheel bezet met tanden, uit het onterst kakenbeen groeijen vier flagtanden, waarvan twee rechtop ftaan, en de twee anderen gebogen zyn als de flagtanden van een wijd zwyn. Sommige zeggen, dat dit dier even zoveel heeft in het bovenst kaakenbeen, doch ten onrechte, ten zy die van *Aethiopiën* verichillen vandie van *Aegypten*, en andere Oosterfche lanacn. Het hoofd is het eenige gedeelte, dat eenige overeenkomst heeft met dat van een paard, op dezelfs midden is een witte ftreep, die afloot tot op den neus, en midden voor het voorhoofd een witte vlak. Gedurende den dag is dit dier doorgaans in het water, maar des nachts op het land, daar het zyn voedsel zoekt. Het valt aan op ales, dat het in zyn' weg ontmoet; en naardien het zo buitengemeen pomp en groot is,

XVIII.

BOEK.

IV.

HOOFST.

III.

AFD.

*De Kroko-**dit en de Hippopotamus.**Befchryving van den Hippopotamus.*

XVIII. verderft het meer met zyne voeten dan het met zyn' BOEK. mond verſind. Even als de Olifant eet het niet alleen, IV. maar vertrapt nog daarenboven het gras, graanen en HOOFST. moeskruiden, met één woord alles, dat de arme inwoonders voor hun onderhoud zaaijen; maar nog veel verderyker is het, dat dit beest alles verplet, dat onder III. het bereik van zyne voeten komt, zowel menſchen als AFD. beesten, waarvan het vervolgens het bloed uitzigt, en den romp laat leggen om op den grond te verrotten, of door de krokodillen opgegeten te worden (d) Doch mer dit alles is het zo vreesachtig van aart, dat het op het gezicht van een' gewapenden man, of van eenig vuurwapen terſtond de vlucht neemt. In het water is dit dier veel ſtoutmoediger; daar durft het booten en ſchuiten aantasten, die het dikwyls omverre haalt; voornaamlyk de wyfjes, wanneer zy jongen hebben; want dan zonderen zy zich af van de overigen, en vallen aan op alles, dat haar naby komt; doch anders houden zy zich by de mannetjes; en men vind gewoonlyk verſcheiden van dezelve by één mannetje, gelyk men onder ons veel koeijen by een' ſtier vind; maar, met dit alles zyn zy zo minyverig, dat men zelden twee mannetjes by eene drift vind. Zy zyn menigmaal onderworpen aan eene foort van kramp of jicht; en wanneer hen dit overkomt zyn zy niet in ſtaat zichzelve te verweeren, maar leggen plat op den grond, met een' der voorvoeten onder den buik, en met alle tekens van hevige pijn. By dergelyke gelegenheden worden zy door de inwoonders overvallen, en gedood; voornaamlyk om hunne tanden, die veel witter zyn dan ivoor, en deeze witheid ook veel langer behouden; zy maaken ook veel werk van derzelver linkerklauwen, als een onfeilbaar middel tegen de zwartgalligheid. Hunne huid, beenen, vet, en meest alle

Veel onderhevig aan de jicht.

Dezelfs tanden zyn witter dan ivoor.

(d) LUDOLPH, l. 3, C. 10. MAILLET, l. 2, pag. 126. en anderen.

alle deelen worden tot de eene of andere zaak gebruikt. XVIII. De huid, die glad, en omtrent twee duimen dik is, BOEK. kan door geenerhande wapentuig doorboord worden; IV. daar is maar één klein plekje aan het voorhoofd, daar ^{HOOFDSZ.} dit dier kwetsbaar is; men zegt, dat ééne huid van III. zulk een dier; een genoegzaame vracht is voor drie of ^{AFD.} vier kameelen, en een man, die binnen in den buik ^{De huid is} van dezelve overeindstaat kan naauwlyks het rugbeen be- ^{bestand te} reiken. Wy vinden nergens aangetekend, dat eenige ^{gen alle} ^{wapenen.} *Nubiërs* of *Abysiniërs* ooit een van deeze dieren levendig gevangen hebben, en ook niet, dat men eenig dier ontdekt heeft, dat zyn doodelyke vyand is, gelyk de *ichneumon*, of waterkat, van de krokodil; de zwaardvisch voor de walvisch, en de vogel *ibis* voor de vliegende slang. Eindelyk nog doet de *hippopotamus* zich kennen door een zo luid en verschrikkelyk gebrul, dat, naar men zegt, alle andere dieren op het hooren van dat geluid van schrik beeven en wegvluchten (e).

HIERBY zullen wy nog voegen de waterhagedis, die ^{De water-} ^{bageaai.} door de inboorlingen *angoueg* genoemd word, en door de *Italianen caucioverbera*, uit hoofde der groote kracht en schepte van den staart, waarmede dit dier, dat niet dikker maar langwerpiger is dan eene kat, met één' slag een' mensch het been kan afflaan; de huid is zacht en zonder haar, het uitzicht vinnig en verschrikkende; het leeft van gras, wanneer het buiten het water is; en *Ludolph* geeft, volgens zyn' *Gregorius*, aan hetzelfde de gedaante van een' eraak, doch wat hy door dien naam verstaat is ons onbekend (f).

Ook vind men in dit land eene groote menigte en ^{Overvloed} ^{van visch.} verscheidenheid van visch, in de groote meeren en in ^{de} ^{DeTorpedo.}

(e) TELLEZ, ALMEYDA, LERO, LUDOLPH, MAILLET, en anderen.

(f) LUDOLPH Liby. t. C II TELLEZ, DAPPER, BUCHART, l. 4, c. 3, en anderen